

MINTAQALARDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI INVESTITSIYA BILAN TA'MINLASH STRATEGIYASINING IQTISODIY MEXANIZMLARI

Ibragimov. A.T.

Osiyo Xalqaro Universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: *Mintaqada biznes yuritish sharoitlari uning raqobat ustunligini ta'minlovchi va investitsion jozibadorligiga ijobiy ta'sir etuvchi katta ahamiyatga ega parametrlarga, birinchi navbatda, jo'g'rofiy joylashuvi, iqtisodiy rivojlanish darajasi va undagi bozor infratuzilmasining rivojlanish darajasi, kommunikatsiya imkoniyatlari, ta'lim, kadrlar va marketing salohiyati kabi omillar bilan belgilanadi.*

Ta'kidlab o'tish joizki, mintaqaning investitsion jozibadorligini shakllantirishda ko'p yillik xo'jalik faoliyatini yuritish jarayonida to'plangan infratuzilmaviy, innovatsion va intellektual salohiyat kabi omillar eng ko'p hissa qo'shadi.

Kalit so'zlar: *Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish, Investitsiya, iste'moldagi cheklov, iste'molchi tanlovi, texnika va texnologiyalarni yangilash.*

Mintaqada biznes yuritish sharoitlari uning raqobat ustunligini ta'minlovchi va investitsion jozibadorligiga ijobiy ta'sir etuvchi katta ahamiyatga ega parametrlarga, birinchi navbatda, jo'g'rofiy joylashuvi, iqtisodiy rivojlanish darajasi va undagi bozor infratuzilmasining rivojlanish darajasi, kommunikatsiya imkoniyatlari, ta'lim, kadrlar va marketing salohiyati kabi omillar bilan belgilanadi.

Ta'kidlab o'tish joizki, mintaqaning investitsion jozibadorligini shakllantirishda ko'p yillik xo'jalik faoliyatini yuritish jarayonida to'plangan infratuzilmaviy, innovatsion va intellektual salohiyat kabi omillar eng ko'p hissa qo'shadi.

Ijtimoiy-iqtisodiy muammolarni hal etishda tashqi resurslar amaliy naf beradigan vosita bo'lib xizmat qilishi uchun mintaqalar aniq va batafsil ishlab chiqilgan harakat dasturiga ega bo'lishi, shuningdek, ularni amalga oshirishda davlat tomonidan jiddiy ko'mak ko'rsatilishi lozim.

Bugungi xo'jalik yuritish sharoitlarida mamlakatimiz mintaqalari iqtisodiy holati ko'p jihatdan mahalliy davlat hokimiyati organlari mintaqqa iqtisodiyotini rivojlantirishning yangi, noan'anaviy texnologiyalarini topish va amalda qo'llay bilishlariga bog'liq. Mintaqa iqtisodiyotini rivojlantirishda ichki mintaqaviy resurslar yetarli bo'lmagan holatlarda mamlakat va xorijiy investitsiyalarga bo'lgan kuchli ehtiyot vujudga keladi. Bu esa oqilona mintaqaviy investitsion siyosat yuritilishini talab etadi.

Respublikamiz mintaqalari xorijiy investorlar uchun, birinchi navbatda, ishlab chiqarish va inson resurslari, tovar bozorlari va ishlab chiqariladigan mahsulot narxi darajasi nuqtai nazardan jozibadordir.

Mintaqa miqyosida tadbirkorlik investitsiya faoliyatini boshqarishni tashkil etish, bu sohada me'yoriy-huquqiy bazani takomillashtirish, tuzilmaviy mexanizmlarni shakllantirish, jarayonlarni ishga tushirishdir. Ularning faoliyat ko'rsatishi mintqa miqyosida barqaror natijalarni beradi. Bu esa, mintaqada ma'lum investitsion jozibadorlik tendensiyalarining mavjudligi haqida so'z yuritish imkonini yuzaga keltiradi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni bilan «Yangi O'zbekistonning 2022–2026 yillarga mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasi», Taraqqiyot strategiyasini 2022 yilda amalga oshirish bo'yicha “yo'l xaritasi” loyihalari jamoatchilik muhokamasiga taqdim qilindi.

Yaqin kelajakda Yangi O'zbekistonni jahon maydonida kuchli salohiyat, munosib obro'-e'tiborga ega bo'lgan, har tomonlama obod va farovon, tinch va osoyishta mamlakatga aylantirishni maqsad qilgan mazkur tarixiy hujjatlar loyihalari bo'yicha fikr bildirish ertangi kuniga befarq bo'lmagan barchamiz uchun sharaflidir. Shuning uchun ham qalb amri bilan ushbu hujjatlarni diqqat va hayajon bilan o'qib, Harakatlar strategiyasi bilan solishtirib, tahlil qilib, o'z oldimizga quyidagi savolni qo'ydik. Mintaqada tadbirkorlik sohasi yirik investor uchun qachonki, u iqtisodiyot real sektorining faoliyat strategiyaliligi, resurslar taqsimotining maqsadliligi va boshqaruv tizimining ishonchliligi kabi muhim jihatlarni o'zi uchun ustuvor vazifalar qilib olsa, va yuqorida qayd etilgan ustuvor vazifalarni iqtisodiyot real sektorida izchil olib borsagina jozibador bo'ladi. Mintaqaviy tadbirkorlik investitsiya faoliyati uchun sharoit yaratishi, ularning ishonchliligi va samaradorligiga maqsadli ta'sir etishi, barcha darajalarda faoliyat shaffofligini ta'minlashi, samarali investorlarga nisbatan protektonizm – bularning bari mintaqada tadbirkorlik investitsion jozibadorligini samarali boshqarish imkonini beradi.

Investitsion faoliyat va qabul qilinadigan investitsion qaror tadbirkorlik faoliyatining barcha jabhalariga va mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy holatiga kompleks ta'sir o'tkazishini inobatga olsak, qabul qilinadigan investitsion qaror texnik, axborot va tashkiliy nuqtai nazardan asoslangan bo'lishi shart.

Yo'nalishiga ko'ra, tadbirkorlik sub'ektlarining investitsion faoliyatini ikki asosiy turga bo'lish mumkin: ichki va tashqi investitsion faoliyat.

Ishlab chiqarish quvvatining kengaytirilishi korxona salohiyatini, chiqarilayotgan mahsulotlar hajmini oshirishga, yangi mahsulotlar ishlab chiqarishga o'tishga va pirovardida foydaning ortishiga hissa qo'shadi.

Texnika bilan qayta ta'minlash va texnik rekonstruksiya qilish yangi texnologiyalarga o'tish, mavjud asbob-uskunalarini yanada takomillashgan asbob-uskunalar bilan almashtirish maqsadlarida amalga oshiriladi. Bu chiqarilayotgan mahsulot birligiga sarflanadigan ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish imkonini beradi. Bu esa, foydaning ko'payishiga va ishlab chiqarish samaradorligining oshishiga olib keladi.

Chiqarilayotgan mahsulot hajmining oshirilishi foydaning ortishi hisobiga katta daromad olish, qolaversa, bozorga o'z ta'sirini o'tkazgan holda uning katta qismini egallash imkonini beradi.

Yangi mahsulot ishlab chiqarish foydaning o'sishiga olib keladi va mahsulot turlarining xilma-xilligini ko'paytirishga yordam beradi. Mahsulot xilma-xilligining ko'payishi esa chiqariladigan mahsulotlarning ayrim turlariga bo'lgan talab hajmi dinamikasining tebranishi bilan bog'liq riskni kamaytirish imkonini yaratadi.

Bizning fikrimizcha, mintaqalarda tadbirkorlik sub'ektlari faoliyatida ichki investitsiyalashdan tashqi investitsiyalashga o'tish quyidagilarni nazarda tutishi lozim:

1. Korxonani qo'lga kiritish (xarid qilish), ya'ni biror bir kompaniya aksiyalarining nazorat paketini xarid qilish. Bu quyidagi maqsadlarda amalga oshirilishi mumkin:

- texnologik zanjir bo'g'inlaridagi bo'shliqlarni bartaraf etish;
- bozorda barqaror mavqega ega bo'lish;
- korxonani ortiqcha vositalarni investitsiyalashga safarbar qilish;
- sherikchilikni mustahkamlash;
- faoliyat sohasini o'zgartirish yoki kengaytirish.

2. Qimmatli qog'ozlarga mablag' kirish, ya'ni ularni xarid qilish orqali biror faoliyatni amalga oshirmay, barqaror daromad olish ko'zlanadi. Bunday strategiyada risk darajasi ancha past, shu bilan birga, daromad ham kam bo'ladi.

Xullas, korxonaning investison faoliyati doim korxona faoliyati samaradorligini oshirish va pirovardda foydani ko'paytirishga qaratilgan bo'ladi.

Ma'lumki, foyda investitsiyaga xarajat qilishni amalga oshirishning qo'zg'atuvchi motivi hisoblanadi. K.R.Makkopsll va S.L.Byuro o'zining iqtisodiyot: prinsiplari, muammolari, siyosat nomli ishida Ishbilarmonlar, foyda kelishi kutilgandagina ishlab chiqarish vositalarini sotib olishadi» – deb yozadi. Ular yana shuni ta'kidlashadiki, iqtisodiy o'sishni investitsion tarkibining ahamiyati quyidagicha tushuntiriladi:

- mehnat unumdorligi bilan bandlikning real daromadi o'rtasida uzviy bog'liqlik mavjud. Fond bilan qurollanganlik darajasini oshirish mehnat unumdorligini oshirishning asosiy yo'llaridan biri hisoblanadi.

Haqiqatan ham, empirik tadqiqotlar kapital mablag'lar hajmi va YaMMning o'sishi o'rtasida yuqori ahamiyatli ijobiy bog'liqlik mavjudligini tasdiqlaydi:

- ekin maydonlarini kengaytirish imkoniyatlari chegaralangan. Shu bois mavjud qishloq xo'jaligi ishchi kuchining jihozlar bilan yaxshi ta'minlanganligi sohada mahsulot yetishtirish hajmini oshirishning muqobili hisoblanadi;
- agar investitsiya hajmining ortishi natijasida aholining o'sishiga nisbatan mahsulot yetishtirish hajmi ilgari lab ketsa, u holda jamg'armalarning ortishi ehtimolliigi yuzaga keladi, bu esa, o'z navbatida, kapital mablag'larning yanada o'sishiga imkon beradi. Boshqacha qilib aytganda, kapitalning to'planishi shuning o'zi bilan rag'batlantiriladi, to'planish jarayoni esa kumulyativ xarakter kasb etadi.

Iqtisodiy o'sishga investitsiyaning ta'sirini ko'rib chiqar ekan, shved iqtisodchisi K.Eklund ta'kidlaydiki, real yoki naqd to'plangan kapitalning o'sishi oxirgi 100 yilda sanoatlashgan mamlakatlarda hayotning moddiy darajasi tez ortishida muhim omil hisoblanadi.

Demak, bugungi farovonlik ko'p jihatdan kechagi investitsiyalarning natijasi hisoblanadi, bugungi investitsiyalar esa, o'z navbatida, ertangi ishlab chiqarish unumdorligining ortishi va yanada yuqori farovonlikka zamin hozirlaydi. Tadqiqotchilar shunday fikr yuritishadiki, ishlab chiqarish faoliyatlari uchun qulay sharoit yaratish, investitsiyalarni ko'tarish (investitsion faollik, mablag'larning normal aylanishini tiklash) makroiqtisodiy siyosatning negiziga aylanishi lozim.

Iqtisodiy nazariya investitsiyalarga jamiyat taraqqiyotida ustuvor rol beradi va ular asosida iqtisodiy o'sishni faoliyatning mustaqil yo'nalishi sifatida ko'rsatishadi. Investitsion faoliyatga davlat ta'sirining murakkab usul va uslublar tizimi yaratilgan. Davlatning investitsion siyosati jamiyat ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti davlat tomonidan boshqarilishida muhim tarkib hisoblanadi.

Investitsion faoliyat, bu foyda olish yoki boshqa foydali samaraga erishish maqsadida investitsiya ajratish va amaliy harakatni amalga oshirishdir.

Investitsion faoliyatning sub'ektlari jismoniy va yuridik shaxslar, shu jumladan, xorijlik fuqarolar, shuningdek, davlat va xalqaro tashkilotlar bo'lishi mumkin. Ular orasida burtmachilar, ish bajaruvchilar, resurslarni yetkazib beruvchilar, vositachilar, bank, sug'urta tashkilotlari, investitsion fondlar va boshqalar bo'lishi mumkin.

Investitsion faoliyat ob'ektlarini aktivlarning turlari bo'yicha ajratish mumkin: moddiy, nomoddiy (sezilmas) va moliyaviy. Yuzaga kelgan investitsiya tarkibi moliyaviy aktivlarning moddiy aktivlardan ustun kelishi bilan xarakterlanadi. Moliyaviy aktivlar tarkibida qimmatbaho qog'ozlar va qisqa muddatli majburiyatlarning ulushi ortadi.

Moliyaviy va moddiy aktivlarning nisbati moliyaviy o'zaro bog'liqlik koeffitsienti bilan o'lchanadi. U mamlakatdagi sof xorijiy aktivlarni ayirib tashlagan holda moddiy aktivlar o'lchamiga jami moliyaviy aktivlar nisbati sifatida hisoblanadi. O'zaro bog'liqlik

koeffitsientini, ya'ni moliyaviy nomoddiy aktivlar o'rtasidagi nisbatni ham hisoblash mumkin. bu esa investitsiya tarkibini yanada to'liq baholashga imkon beradi.

Investitsiyalar, ularni hisoblash, tahlil qilish va rejalashtirish maqsadida qator belgilar bo'yicha tasniflanadi. Bu belgilar ma'lum. Bu o'rinda faqatgina yalpi va sof investitsiyalarning ajralishi to'g'risida eslatib o'tmoqchimiz. Yalpi sof ichki investitsiyalar, K.R.Makkonell va S.L.Bryularning hisoblashicha, joriy yilda ilab chiqarish mobaynida qo'llanilgan mashina, jihoz va uskunalarni egallash uchun mo'ljallangan barcha investitsion tovarlarni ishlab chiqarishni o'z ichiga oladi.

I.L.Blankaning aniqlashi bo'yicha, sof investitsiyalar muayyan davrdagi amortizatsion chegirmalarga bo'lingan yalpi investitsiya summasini ifodalaydi. Iqtisodiy mazmuni bo'yicha ular ilgari xalq xo'jaligi hisoblarida qo'llanilgan jamg'arma tushunchasiga taxminan mos keladi.

Bu turdagi investitsiya dinamikasi mamlakatning u yoki bu bosqichdagi iqtisodiy rivojlanishini xarakterlaydi. Agar sof investitsiya o'lchami salbiy bo'lsa, u ishlab chiqarish salohiyatining pasayishi va ishlab chiqarish hajmining qisqarishidan dalolat beradi. Yalpi va sof investitsiyaning tengligi ishlab chiqarish salohiyati o'zgarmasligini xarakterlaydi, ya'ni bunda iqtisodiy o'sish kuzatilmaydi. Sof investitsiyaning musbat qiymati iqtisodiy rivojlanish (iqtisodiy o'sish)ning ko'tarilganligini xarakterlaydi.

Ma'lumki, davlat va tadbirkorlik sub'ektlarining muhim vazifasi investitsion strategiyani ishlab chiqishi hisoblanadi. Xorijlik iqtisodchilar hali strategiya atamasining yagona ta'rifi bo'yicha bir to'xtamga kelishmadi. U Dj.Neyman va O.Morgenshterning ishlarida o'yinlar nazariyasida keng qo'llanilgan: Strategiya, bu har bir mumkin bo'lgan vaziyatda o'yinchining qanday tanlov (yo'l) qilishini ko'rsatuvchi to'liq rejadir. G.Steyner va Dj.Mayner strategiyaga boshqacha ta'rif berishadi: bu tashkilot missiyasining formulirovkasi, uning niyati va siyosiy maqsadi, dasturlari va unifikatsiyalangan, integratsiyalashgan va tushunarli rejasi, u shunday ishlab chiqiladiki, korxona u orqali o'z maqsadlariga erishishiga ishonadi.

K.Xatten va M.Xattenning ishlarida shakllangan ta'rifga muvofiq, Strategiya, bu tashkilotning o'z maqsadlariga erishish yo'lidir. Keltirilgan definititsiyalarda asosiy urg'u tashkilotning maqsadlari va missiyasiga qo'yilgan.

Rossiyalik ayrim olimlarning ishlarida birmuncha boshqacharoq yondashuv kuzatiladi. Binobarin, V.A.Chernov strategiyaga korxonaning muayyan rivojlanish yo'nalishi (boshqaruv qarorlarini qabul qilgan holda) sifatida qaraydi. Fikrimizcha, ancha aniq ta'rif G.P.Konstantinov tomonidan berilgan: Strategiya, bu tashkilotga eng yaxshi usulda o'z missiyasini bajarish va barqaror raqobatbardosh ustuvorlikka erishishga imkon beruvchi barcha resurslarning o'zaro ta'sir modelidir.

Mazkur tadqiqot ishida investitsion siyosat tushunchasi ostida moddiy va nomoddiy aktivlarga yo'naltirilgan barcha resurslarning o'zaro ta'sir modeli (namunasi) tushuniladi. Bu model tizimlarga taraqqiyot ustuvorligini belgilash va qo'yilgan maqsadlarni bajarishga, bunda ijobiy ijtimoiy samara hamda bozorda barqaror raqobatbardosh ustuvorlikka erishishga imkon beradi.

Bizning fikrimizcha, investitsion strategiya quyidagilarni ko'zda tutishi lozim:

- tashkilotning strategik maqsadi (rivojlanishi; pozitsiyani egallashi; sotish va likvidatsiya) va investitsion faoliyatni boshqarish darajasini aniqlash;
- tashkilotning maqsadi va boshqaruv darajasiga bog'liq ravishda tizimlarning taraqqiyot ustuvorliklarini belgilash;
- mablag' ajratish manbalarini shakllantirish va ularni foydalanishga jalb etish strategiyasini ishlab chiqish.

Respublikada iqtisodiy faoliyatni boshqaruvchi qonuniy va me'yoriy baza yetarlicha ishlab chiqilmagan, inflyatsiya va ssuda foiz stavkalari hanuzgacha investitsion jarayonni tezlashtirishga ta'sir ko'rsatmoqda.

Iqtisodiy shart-sharoit taqozo etayotgan talab sifatida eskirgan asosiy fondlarni zamonaviysiga almashtirishga bo'lgan talabni ko'rsatish mumkin. Iqtisodiyot faqat shu talab bajarilgandagina tizim sifatida rivojlanishi, ichki hamda tashqi bozorda raqobatchilarga qarshi turishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ikromov, E. (2024). THEORETICAL FOUNDATIONS FOR THE ORGANIZATION AND CAPACITY BUILDING OF EXECUTIVE EMPLOYEE LABOR IN PUBLIC ADMINISTRATION BODIES. *Modern Science and Research*, 3(1), 939-946.
2. Ibodulloyevich, I. E. (2023). DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI TAQSIMLANISHINI TAKOMILLASHTIRISH. *Gospodarka i Innowacje.*, 41, 321-325.
3. Ibodulloyevich, I. E. (2023). MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI PROGNOZLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISHDAGI MUAMMOLAR.
4. Ibodulloyevich, I. E. (2023). KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI YANADA RIVOJLANTIRISH UCHUN QULAY ISHBILARMONLIK MUHITINI SHAKLLANTIRISH. *Gospodarka i Innowacje.*, 42, 481-484.
5. Ikromov, E. (2023). REGULATION OF BUSINESS ACTIVITY IS SIMPLIFIED. *Modern Science and Research*, 2(12), 1107-1111.
6. Ibodulloyevich, I. E. (2023). TADBIRKORLIK FAOLIYATINI TARTIBGA SOLISH SODDALASHTIRILADI.

7. Ibodulloyevich, I. E. (2024). DAVLAT BOSHQARUVI ORGANLARIDA RAHBAR XODIMLAR MEHNATINI TASHKIL ETISH VA SALOHİYATINI OSHIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.

8. Ibodulloyevich, I. E. (2024). ZAMONAVIY MENEJMENT TAMOYILLARI VA USLUBLARIDAN FOYDALANISHDA RAHBAR MEHNATINING AHAMIYATI.

9. Ibodulloyevich, I. E. (2024). ZAMONAVIY MENEJMENT TIZIMIDA RAHBARLIK USLUBLARINING TASNIFLANISHI.

10. Ibodulloyevich, I. E. (2024). ISHLAB CHIQARISHDA RAHBAR MEHNATINING ASOSIY O‘RNI VA KORXONALAR IQTISODIY FAOLIYATIGA TA’SIRI. *Gospodarka i Innowacje*, (45), 311-315.

11. Ibodulloyevich, I. E. (2024). Respublikada Xizmatlar Sifati Va Raqobatbardoshligini Oshirish Orqali Xizmatlar Eksportini Rivojlantirish Istiqbollari. *Gospodarka i Innowacje*, 46, 247-251.

12. Ikromov, E. (2024). DIRECTIONS FOR IMPROVING THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISMS OF INCREASING THE QUALITY AND COMPETITIVENESS OF SERVICES. *Modern Science and Research*, 3(2), 803-810.

13. Ikromov, E. (2024). THEORETICAL APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF MODERN MANAGEMENT AND ITS METHODS. *Modern Science and Research*, 3(2), 811-819.

14. Ikromov, E. (2024). USE OF FOREIGN EXPERIENCES IN THE ORGANIZATION OF MANAGERIAL WORK IN PRODUCTION ENTERPRISES AND ITS IMPROVEMENT. *Modern Science and Research*, 3(2), 820-828.

15. Ikromov, E. (2024). FOREIGN EXPERIENCES OF SERVICE SECTOR DEVELOPMENT. *Modern Science and Research*, 3(2), 794-802.

16. Ikromov, E. (2023). PROBLEMS IN IMPROVING THE FORECASTING OF LOCAL BUDGET REVENUES. *Modern Science and Research*, 2(10), 794-797.

17. Ikromov, E. (2024). THE IMPORTANCE OF MANAGERIAL WORK IN THE USE OF MODERN MANAGEMENT PRINCIPLES AND METHODS. *Modern Science and Research*, 3(1), 18-23.

18. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI BAHOLASHGA USLUBIY YONDASHUV.

19. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARINING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA AFZALLIKLARI.

20. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.

21. Turayevich, I. A. (2024). Iqtisodiyotga Investitsiyalarni Jalb Qilish Va Boshqarishning O‘Ziga Xos Xususiyatlari. *Miasto Przyszłości*, 53, 1231-1237.

22. Ibragimov, A. T. (2024). MILLIY IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTITSIYANI JALB QILISHNI SOLIQLAR VOSITASIDA RAG‘BATLANTIRISH. *Gospodarka i Innowacje*, 51, 116-122.

23. Turayevich, I. A. (2024). Milliy Iqtisodiyotga Xorijiy Investitsiyalarni Jalb Qilishda Soliqlarning O 'Rni. *Gospodarka i Innowacje.*, 53, 205-213.

24. Aziz, I. (2023). O'zbekistonda xorijiy investitsiyani jalb qilishni soliqlar vositasida rag'batlantirish yo'llari. *SAMARALI TA'LIM VA BARQAROR INNOVATSIYALAR JURNALI*, 1(5), 191-196.

25. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). AHOLINING O'ZINI O'ZI BANDLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(2), 321-325.

26. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). INNOVATIVE MANAGEMENT AS A FACTOR OF SUCCESSFUL DEVELOPMENT OF AN ENTERPRISE. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(2), 315-320.

27. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). KORXONADA ISH HAQI TO'LASH TIZIMLARI VA SHAKLLARI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(2), 279-285.

28. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). STAGES OF BUSINESS VALUATION. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 167-175.

29. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BANKLARIDA XMHSNI TADBIQ ETISH XUSUSIYATLARI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 253-258.

30. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). OZINI OZI BANDLIGINI TAMINLASHNING ILGOR XORIJIY TAJRIBASI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 176-181.

31. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). MONOPOLIYA VA ANTIMONOPOL SIYOSAT. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(2), 464-468.

32. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). AHOLINING OZINI OZI BANDLIGINI TAMINLASHNING MAZMUN-MOHIIYATI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 162-166.

33. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). ENTERPRISE MARKETING STRATEGY. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 259-265.

34. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). TASHKILOTNING INNOVATSION FAOLIYATI SAMARALIGINI BAHOLASH. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(2), 286-294.

35. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). RAQOBAT TUSHUNCHASI, UNING TURLARI VA USULLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(2), 459-463.

36. Qudratova, G. M. (2024). METHODOLOGY OF ANALYSIS OF COMPETITIVENESS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN BUKHARA REGION. *International journal of artificial intelligence*, 4(10), 341-345.